

Javaslat

„[nemzeti érték megnevezése¹]”

A.TÓTH SÁNDOR

festő-és bábművész, tanár, cserkészparancsnok

szellemi, művészeti örökségének

települési/tájegységi/ágazati²

értéktárba történő felvételéhez

PÁPAI POLGÁRMESTERI HIVATAL KÖZPONTI IRÁRTÁR	
ÉRKEZETT: 2023. SZEPTEMBER 11.	
Ügyszám: PA/1215-10/2023.	
Melléklet:db	Ügyintéző:

Készítette:
Kocsis Gyula

Pápa, 2023. augusztus 18.

¹ Kérjük, adja meg a nemzeti érték pontos megnevezését.

² Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

Horváth H.
2023. 09. 06.
Önk. An.
2023-09-06
h

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Kocsis Gyula
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Kocsis Gyula
Levelezési cím: 8500 Pápa, Harmadik u. 19.
Telefonszám: 30/6565683
E-mail cím: csillagpotlo98@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **A. Tóth Sándor szellemi, művészeti/tárgyi öröksége**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:³

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

A szakterületi besorolás indokolása: **A. Tóth Sándor szinte minden tevékenységi formája (tanári/mentori, művészi/tárgyalkotói, művészet-szervezői, stb.) a magyar (és az egyetemes) kultúra területéhez köthető, melyek mindegyikében maradandót alkotott, városunkban ma is tetten érhető szellemi kisugárzása pedig generációkon átívelő intellektuális útmutató.**

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- ☐ igen)
amely nemzetiség:⁴

X nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: jelen javaslat *szellemi értéke/vonatkozása* természetszerűleg nem releváns fellelhetőségi szempont szerint, a *tárgyasult értéket* képviselők (műtárgyak, könyvek, jegyzetek, cikkek, fotók, mozgóképes anyagok, stb.) köthetők helyhez. Ez utóbbi kategória legjelentősebb értékei, (festmények, grafikák) a következő helyszíneken találhatók: Magyar Nemzeti Galéria Budapest, Pécsi Modern Képtár, Laczkó Dezső Múzeum Veszprém, Szombathelyi Képtár, Xantus János Múzeum Győr, Kieselbach Galéria Budapest, Kiscelli Múzeum Budapest, Virág Judit Galéria, valamint műgyűjtők széles köre szerte a világon. Az általa készített bábfigurák jelentős része fellelhető az Országos Színháztörténeti Múzeumban Budapesten, illetve kisebb részük a müncheni bábmúzeumban, néhány darab műgyűjtőknél és Pápán, a református kollégiumban. Ami még a „fellelhetőséget” illeti: sajnálatos, hogy 1992-től, az Esterházy kastély felújítási munkálatainak megkezdéséig az épület emeletén állandó kiállításként működő A. Tóth Sándor Galéria megszűnt... „Helyette” a művek másolata látható a református kollégium művészeti szakgimnáziuma tereiben, ami dicséretes szándéka ellenére sem nyújthatja az eredeti alkotások élményét, műélvezetét (esetükben nem is beszélhetünk valódi értékről), ráadásul az intézmény

³ Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

⁴ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

nem közgyűjteményi volta csak rendkívül szűk látogatást tesz lehetővé. Ellenpélda: A. Tóth egyik híres tanítványának, Mórítz Sándornak *van* állandó kiállítása szülővárosában, Celldömölkön!

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

X települési

o tájegységi

o ágazati

amely értéktár neve: **Pápa Város Települési Értéktára**

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

Noha A. Tóth Sándor életrajza meglehetősen közismert, javaslatomban mégsem tekinthetők el annak vázlatos ismertetésétől, hiszen életének e fontos mérföldkövei meghatározó hatást gyakoroltak személyiségére, világlátására/szemléletére, művészi kvalitásainak kiteljesedésére, melyek azután rendkívül gyümölcsöző, megtermékenyítő módon „csapódtak le”, jutottak érvényre pápai munkásságában.

A. Tóth Sándor (1904.04.07. Rimaszombat–1980.10.02. Zalaegerszeg) szinte születésétől kapcsolatban állt a képzőművészettel. A műépítész apának és iparművész anyának öt gyermeke született, akik – dr. Tóth Gábor Sándor önéletrajzi vallomása szerint szinte mindennap rajzoltak. Ki ezt, ki azt, Sándor legszívesebben embereket rajzolt. 1914-től már tagja volt a rimaszombati cserkésző mozgalomnak. 1922-ben átszökött szülőföldjéről és beiratkozott a budapesti Képzőművészeti Főiskolára, ahol Glatz Oszkár, Rudnay Gyula és Lyka Károly voltak a mesterei. Első önálló kiállítására a főiskolai tanulmányok befejeztével, 1926-ban került sor szülővárosában. Külhoni tanulmányutak egész sora következett 1924-től, sorrendben: Bécs, Nürnberg, Köln, Berlin (egyik leghíresebb művét, a Labdarugót itt festette), Londonban portrérajzolásból élt, majd Walesbe utazott és onnan már hazafelé jövet közel 3 évig Párizsban ragadt (itt ismerkedett meg és dolgozott együtt Blattner Géza festő- és bábművésszel, az Arc-en-Ciel bábszínház vezetőjével). Párizsi évei alatt mesterművek sorát alkotta (Bábjátékos, Munkanélküli, Biciklista, Rugby, Rendez-vous, stb.) 1931-ben hazatért, rövid ideig dolgozott a Magyar Cserkész folyóirat szerkesztőségében és tanulmányutat tett Erdélyben is.

A több nyelvet beszélő, Európát járt művészt 1932-ben 18 pályázó közül választották a Pápai Református Kollégium helyettes tanárának. Szabadkézi rajzon és művészettörténeten kívül számtant, műszaki rajzot, geometriát, angolt, németet és franciát tanított. Rövidesen a kollégium internátusának helyettes vezetője, majd a Tisza István cserkészcsapat vezetője lett. 1933-ban Gödöllőn, a Cserkész Világtalálkozón „fő tábortüzvezetővé” választották. 1942-ben adták át az általa tervezett tágas kollégiumi rajzszertárt, amely megvetette a színvonalas képzőművészeti oktatás alapjait. Fontosnak tartotta a pápai és a környékbeli rajztanárok, művészek összefogását, ezért Pápai Tárlat címmel kiállításokat szervezett számukra, elsőként a kollégiumi rajztermében 1942-ben. A háború viszontagságaitól az általa megmentett magángyűjteményből 1944-ben kiállítást rendezett Pápán. Nem kisebb mesterektől láthattak a pápaiak műveket, mint Paál László, Mednyánszky, Szinyei, Vaszary, Rippl-Rónai, Csontváry, Aba-Novák, Glatz Oszkár. 1946 szeptemberében ezt a kiállítást megismételte a kollégiumban más műgyűjtők képeivel kiegészítve, így az egészen nagyszabásúvá vált tárlaton láthatók voltak továbbá Iványi-Grünwald, Rudnay, Egry

és Beck Ö. Fülöp művei is. 1947-ben már a harmadik Pápai Tárlatot rendezte meg, melyen 14 pápai művész (!) 71 munkája szerepelt. Májusban megalakult az A. Tóth Sándor javaslatait is figyelembe vevő Szabadszínház Országos Szövetség Bábjátékos Szakosztálya. 1949-ben nem kis szervező munka révén létrehozta a hetven évig valódi szellemi és képzőművészeti műhelynek számító Pápai Képzőművész Kör. 1952. augusztus elsején megszűntették a kollégiumot. Több tanártársával együtt a Türr István Gimnáziumba helyezték, majd 1958-tól nyugdíjazásáig a kollégium jogutódjában, a Petőfi Sándor Gimnáziumban tanított. 1962-ben A. Tóth nyitotta meg a Pápai Városi Múzeumban a szakmai és művészetpártolói körökben méltán elismert Szij Béla rendezte Modern magyar festészet című kiállítást. 1965/66-ban tanulmányútra az USA-ba és Kanadába utazott, több nagyvárosban is kiállítva munkáit. 1972-ben a Pápai Ünnepi Hetek kiállításán a Veszprém Megyéért emlékérem arany fokozatát kapta. Harminc év után, 1974-ben rendezhetett újra kiállítást Pesten, a Fáklya klubban. 1979-ben ötvenéves bábművészeti tevékenységéért az UNIMA (nemzetközi bábszövetség) arany diplomában részesítette. Halála után íróportréiból rendeztek kiállítást Pécsen, emlékeztetve az utókort arra, hogy A. Tóth mester kapcsolatban állt a kor haladó értelmiségi köreivel, támogatta a népi írók mozgalmát és felkarolta a tehetséges fiatalokat.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Ha egy mondattal kellene indokolni A. Tóth Sándor munkásságának városi értéktárba történő felvételét azt mondhatnánk, hogy nem kevesebbet tett, mint hogy az európai művészet vérkörébe kapcsolta Pápa szellemi életét. A pályatárs Cziráky Lajos festőművész e gondolatot így fogalmazta meg: „Élt akkoriban Pápán hat-hét rajztanár, akiknek elszántsága tiszteletet ébresztett bennem, hatottak rám, amíg A. Tóth meg nem jelent párizsias kultúrát árasztó, avantgarde, mindenféle kispolgársággal szembeforduló művészetével. A kisváros változatlanágban élő kulturális életébe égő parázsként érkezett ez az európaiság.” Szerteágazó érdeklődése, nyughatatlan kíváncsisága, „polihisztorsága”, minden újra való nyitottsága, szenvedélyessége valódi reneszánsz embert állít elénk. Kicsit közelebből, tevékenységi körökben szemlélve munkálkodását, fölsejlenek állításunk részletei. Láthatóvá válik, hogy e területek mindegyikében jelentős életművet hagyott a háta mögött, melyek közül már egy-egy elem is indokolttá tenné értéktári jelenlétét.

Tóth Sándor

A képzőművész

Avantgárd/szimbolista alkotóként új, friss szemléletet, világlátást hozott egyedi a kubista-expresszionista formajegyeket fölvonultató művészete. Pápán született alkotásai – Fázom, Kőfaragó, Kerek Erzs (háttérben a város tájképi háttérével), Öreg favágó, Árpád-házi Szent Erzsébet, és még sorolhatnánk – kiemelkedő helyi értéknek tekinthetők, ugyanakkor egyetemes művészettörténeti mércével is rangos művek. Természetes módon tartoznak ide városunkat megörökítő festményei, mint pl. az Utcarészlet Pápán, Havas Kossuth utca, Barát-malom Tapolcánál, Öreg iskola (református kollégium), Bencés templom, stb. E műveket kordokumentumként, egy korszak hiteles lenyomataként is értékelhetjük. Külön érdemel említést kivételes rajzkészsége: minden helyzetben, minden időben készen állt az alkotásra, legtöbbször grafittal, szénnel. (Érdekességgént említhetjük, hogy 1967-ben kétkezes rajzolás mutatott be a prágai és a budapesti televízióban.) Pápán vendégként járt művészek portréit szemlélve rendkívül rangos névsor tárul a szemünk el (művelődéstörténeti adalék, hogy milyen nagy formátumú egyéniségek, országos hírű gondolkodók fordultak meg azidőtájt Pápán): Németh László, Ortutay Gyula, Veres Péter, Zilahy Lajos, Csoóri Sándor (kollégista diákként, majd több ízben vendégként), Vathy Zsuzsa (pápaiként is) és

Lázár Ervin, Rab Zsuzsa (pápaiként és kollégista diákként is), Illyés Gyula, Kassák Lajos, Weöres Sándor és Károlyi Amy, Czine Mihály, Bartók Béla, Schulek Tibor, Lőrincze Lajos, Bata Imre, Nagy László (kollégista diákként és később visszalátogató vendégként). 1932-es erdélyi gyalogos körútja során fölkereste Kós Károlyt, akiről szintén portrét készített. A megszámlálhatatlanul sok általa készített szkeccs, vázlat, kroki között találjuk a Pápai Képzőművészeti Kör mindennapi életébe bepillantást engedő rajzait, tanárokról és a tagokról készült portréit. 1954 farsangján karikatúra tablót készített a Türr gimnázium legendás tanáraitól, többek között Hencze Béláról (a református kollégium volt igazgatója), Galántai Istvánról (akkori igazgató), Csapó Gyuláról, Tóth Józsefről, Szakál Sándorról és másokról. 1924-től kezdődően minden esztendőben BUÉK-Tóthék címmel ellátott kézzel színezett linómetszet kártyasorozatot küldött széles baráti körének (ezek mindegyike képzőművészeti alkotásként értékelhető).

A tanár

Rajztanári munkásságát, pedagógiai eredményességét szlogenszerű rövideggel úgy határozhatjuk meg, hogy *mesterek mestere* volt. Kiváló, országos-és világhírnevet szerző alkotók tekintették pályájuk indítójának, inspirálójának: Somogyi József, Virágh Mihály, Hencze Tamás, Mórítz Sándor, Istenes Iszterekov András, Szeiffert János. Tanítványai voltak továbbá irodalmunk kitűnőségei: Nagy László, Csoóri Sándor („a képzőművészet ábécéjét Pápán kezdtem el tanulgatni”), Rab Zsuzsa, vagy éppen Bodolay Géza irodalomtörténész, Lőrincze Lajos nyelvész és Szij Béla művészettörténész. Pápai rajztanárok, művészek hosszú sorának volt inspiráló nevelője, pályájuk elindítója (a teljesség igénye nélkül: Heitler László, Szalay László, Ürmös Péter, Kiss László, Ézsias István, Borbély Lajos, Drabant András, Tóth Kálmán, Khell Zoltán, Zsuppán István, Somfainé Pados Mária, Szabó László, Szentmihály Veronika, Horváth Lajos).

Diákjaihoz intézett, szállóigévé vált mondatát – „jöhetek hozzám alkalmas és alkalmatlan időben” – úgy tekinthetjük, hogy számára a nevelés messze meghaladta az iskolai, szakköri kereteket, sokkal inkább küldetéses életformát öltött. Pedagógiai gyakorlatára jellemző volt a személyiség integritásának megőrzése, amely a művészeti nevelés sarkalatos alapkérdése. Minden társas helyzetben vonzó légkört varázsolt maga köré kiváló előadókészségével, imponáló műveltségével, közvetlen személyiségével. Kedvenc Goethe idézetét valóra váltva – „Látásra születtem, s itt kell, aki lát” – sokakat tanított meg a látás művészetére.

Magyarázataiban mindig jelen volt egyfajta „kulturális értéktöbblet”, azaz nem kizárólag tantárgyat/tananyagot tanított. Sokkal többet tett ennél: világlátást, szemléletet, életismeretet, értékorientációt adott: diákjai életre szóló útravalót kaptak. Tanári munkásságához tartoznak a rajztanítás metodikájával foglalkozó publikációi. Néhány kiragadott cím: Ízlésnevelés és rajzoktatás, A művészeti nevelésről, Permetezés vagy festékszórás.

A bábművész

1929-ben Párizsban ismerkedett meg és kötött örök barátságot unokanővére férjével, a fanatikus bábművésszel, Blattner Gézával. A két rendkívül hasonló karakterű művész találkozása, együttműködése, kölcsönös egymásra hatása termékenynek bizonyult.

A. Tóth Sándor Párizsban tervezett-faragott bábjai (köztük az egyik leghíresebb Vak vadász) ma is az egyetemes bábművészet megbecsült darabjai. 1930-tól tartott előadásokat az általuk szervezett Teatre Arc-en-ciel bábszínház. A. Tóth Sándor bábművészként ötleteivel, kellemes orgánumával, jó előadókészségével hozzájárult a bábszínház sikereihez, mint azt Blattner Géza is megemlíti: „Alexandre Tóth volt színházunk első és legjobb munkatársa”. Hazatérte után a bábos mozgalom élére állt, nagy szervezőmunkába fogott, elsőként névsort állított össze: kik foglalkoznak bábjátszással, kiket érdekel ez a műfaj. 1935-ben Pápán, a

Jókai Kör rendezvényén tartott előadást A bábszínház kultúrhistóriája címmel. 1947-ben az I. Magyar Bábjátékos Kongresszus egyik szervezője volt. Élete végéig részt vett a magyarországi bábművészet fejlesztésében, alakításában. Az általa készített bábok többsége megtalálható a budapesti színház történeti múzeumban, kisebb részük a müncheni bábmúzeumban és magángyűjteményekben. Az A. Tóth Sándor Galéria megszűntével (ahol számos bábja volt látható) Pápán ma már csak a református kollégium őriz néhány A. Tóth-bábot. Ugyanakkor a kollégiumban ma is működő „Bábozda” (Valler Kata bábművész vezetésével) élő példája A. Tóth szellemi magvetésének.

A művészetszervező

Bár A. Tóth Sándor karakteréhez akkor járnánk a legközelebb, ha nem választanánk szét tanári munkásságától a művészetszervezést (minden nevelési tevékenysége maga volt a komplexitás), ám mégis érdemes kiemelni néhány időtálló, ma is pápai értéként számon tartható szervezési munkáját. Említsük meg elsőként az általa tervezett és megvalósított új, jól felszerelt, tágas kollégiumi rajzszertárt, hiszen ebben az esetben nem csak egy iskolai fejlesztésről beszélhetünk. Ugyanis ez az új tér hosszú időkre kiindulópontja, bázisa lett a város képzőművészeti életének, így módon értékteremtő műhellyé vált. Itt rendezte első önálló pápai kiállításait, de ide szervezett tárlatokat főiskolás tanítványainak is, többek között Somogyi Józsefnek, Szeiffert Jánosnak (akit Rudnay Gyula tanársegédévé választott) és Istenes Icserekov Andrásnak. A háború idején a deportált Kovács-testvérek kiemelkedően nagy értéket képviselő képgyűjteményét ő mentette meg a szétszóródástól. A gyűjteményből kiállítást rendezett, melynek megye-szerte nagy visszhangja volt, hiszen élvonalbeli magyar alkotók művei sorakoztak a falakon. A kiállításról cikket is írt Kultúrértékek vándorúton címmel. A. Tóth Sándor szervezői munkájához sorolható az a terve is, mely egy pápai képzőművészeti gyűjtemény létrehozására irányult, de ez sajnos nem valósult meg (ilyen gyűjtemény ma is kiáltoan hiányzik ebben a rangos művészeti múlttal - és jellel - rendelkező városban, mely óriási helyi értékkel bírna, nem beszélve jelentős kulturális-turisztikai vonzerejéről). A kollégium rajztermeiből indult Pápai Tárlat elnevezésű kezdeményezése is, mely évente nyújtott az itt élő alkotóknak bemutatkozási, kiállítási lehetőséget. Ezeknek a rendszeresen ismétlődő kiállításoknak önmagán túli jelentősége abban a szándékban keresendő, mely igyekezett összefogni, közösséggé formálni a művészeket. Ebben a tekintetben még sikeresebbnek bizonyult az az indítványa, mely nem kis szervező munka révén kapott a hatóságoktól zöld utat. Végül 1949-ben a Pápai Képzőművészeti Szabadiskola megkezdhette működését. Ebből nőtt ki a minden egykori résztvevő, körli tag számára meghatározó jelentőséggel bíró alkotó műhely, közkeletű nevén a KÖR. Művésztársával, kollégájával, Cziráky Lajossal és a gyermekeket oktató Hénel Gusztáv festőművésszel szinte példátlanul eredményes művészeti közösséget alakítottak ki, mely 70 éven át (!) meghatározó módon volt jelen a város képzőművészeti életében (2019. novemberében nagy, áttekintő kiállítással tisztelegtünk a tekintélyes évszámot elérő KÖR előtt a Pannia Reformata Múzeumban). Ezúttal eltekintenénk a rangos és rendkívül hosszú „névsorolvasástól”, mindössze annyit jegyeznenk meg, hogy ők mindannyian A. Tóth Sándort tekintették mesterüknek. „A Kör akkoriban nekünk a világot jelentette: a magyar klasszikusokat, Nagybányát, az avantgard színe-javát... Tálcan kaptuk tőle a művészetet...” - vallja Ézsias István szobrászművész. A városon átívelő kapcsolatok fontosságának jegyében az 1968-ban létrejött Győri Művésztelep egyik alapítója volt.

A cserkészparancsnok

A rimaszombati Tóth család gyermekei kisiskolás koruktól fogva a cserkészcsapatban szorgoskodtak. Sándor 1922-ben ifjúsági cserkész csapatvezetőként, kitüntetéssel érettségizett. Nyugati tanulmányútja után Budapesten, a Magyar Cserkész szerkesztőségében

kapott munkát, mint írja „szellemi szükségmunkásként” (segédszerkesztőként). Ez idő alatt találta ki és valósította meg a cserkészbábjátszást (két leghíresebb cserkészbábj *Üst Ubul* és *Verj Elek*). A figurákkal remekül lehetett népszerűsíteni a cserkészmozgalmat, ugyanakkor a (pedagógiai) bábjátszást is. A Pápai Református Kollégiumba kerülését követően rövidesen a Tisza István cserkészcsapat parancsnoka lett. 1933-ban a gödöllői Cserkész Világtalálkozón (jamboreen) fő táborúszvezetővé választották, ami gyakorlatilag színpadszervezői és műsorvezetői teendőket takart. 1937-ben részt vett a holland jamboreen, ahol nemzetközi táborúszet (műsoros esteket) vezetett. Itt, a tábor vezérkarának tagjaként találkozott lord Baden-Powel főcserkessel, a mozgalom megalapítójával és gróf Teleki Pál magyar főcserkessel. Természetesen mind kettejükéről portrét készített. 1947-ben diákjaival (és bábjáival: Ubullal és Elekkel) részt vett a moissoni (Párizs melletti) cserkész világ-jamboreen, melyen a pápai bábjátékos cserkészek nagy sikerrel szerepeltek. A programot meglátogatta Blattner Géza is. A találkozóról az akkor még kollégista diák, a későbbi neves irodalomtörténész Bodolay Géza, Bod-za írói álneven számolt be a Pápai Kollégiumi Lapokban: „A magyar cserkészek nagy franciaországi sikereiről sokat olvashattunk a lapokban. Arról azonban már kevesebben értesültek, hogy a bábjátékos cserkészek ugyancsak öregbítették a magyar csapat dicsőségét. A debreceni piarista cserkészek egy örse a János vitézt tanulta be és adta elő franciául”...

Egyéb tevékenységei – csak felsorolás-szerűen:

- könyvillusztrátor, könyvborító tervező
- meghívó-, plakát-és katalógus tervező/gyártó
- műkritikus
- kiállításokat megnyitó művész
- író (Lúdas Matyi bábjáték-átírat)
- cikkíró: számtalan lapban publikált szakmai témákban
- előadóként nem csak tanfolyamokon, találkozókön művészeti, pedagógiai témákban lépett fel, de művészeti előadóként is szerepet vállalt (pl. bábelőadásokon, szavalatokban, népdaléneklésben)
- a magyar kultúra elkötelezett „követe”: ahol csak megfordult, minden országban szóval (előadóként), tettel (bábművészként, kiállításaiával) és hittel (cserkésztalálkozókön) képviselte a magyar kultúrát, annak értékeit. 1928-as welsi tanulmányútja idején megismerkedett egy ottani költővel, akivel lefordították Arany János A welsi bárdok című balladáját walesi nyelvre, ami 1932-ben meg is jelent. Később A. Tóth Sándor ezt előadta, welsi nyelven.
- ...és...kis (színes) adalék A. Tóth karakteréhez: 1940. október 6-án, a kollégium dísztermében „A kisszerű halál” címmel tartott ünnepi szónoklatot. Beszéd közben fölugrott a zöld posztóval letakart asztalra (!), majd ujját fölemelve figyelmeztette az ifjúságot a Szózatban megénekelt „nagyszerű halálnál” is nagyobb veszélyre: a kivándorlásra, az „egykezűkre”, az elnéptelenedő falvak társadalmi kockázatára.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia honlapok, multimédiás források):

Tóth Gábor Sándor: A. Tóth Sándor, Püski Kiadó, Budapest, 2000

Salamon Nándor: Írások A. Tóth Sándor művészetéről, Jókai füzetek 2009. 64. Jókai Mór Városi Könyvtár, Pápa

Salamon Nándor: Kisalföldi művészek lexikona, Kisalföld Művészetéért Alapítvány 1998, Győr

Heitler László: A KÖR – Emlékek a Pápai Képzőművészeti Szabadiskola első 50 évéből, Jókai Mór Művelődési Központ, 2000, Pápa

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: **atothsandor.hu**

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m)* pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

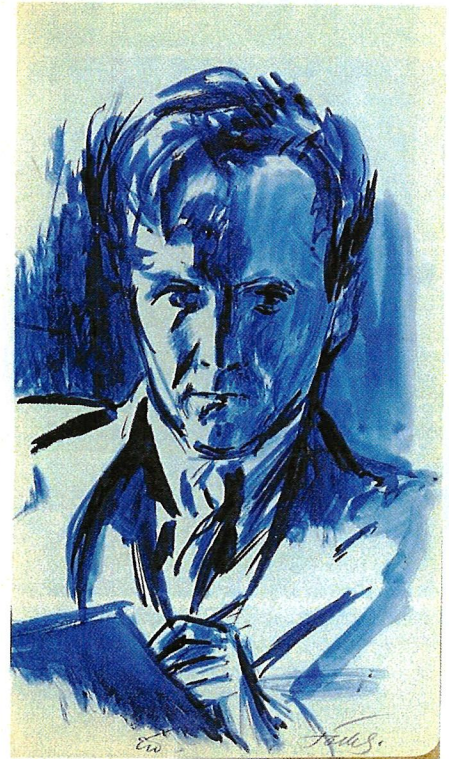
MELLÉKLET

A. Tóth Sándor műveiből

Képek forrása:

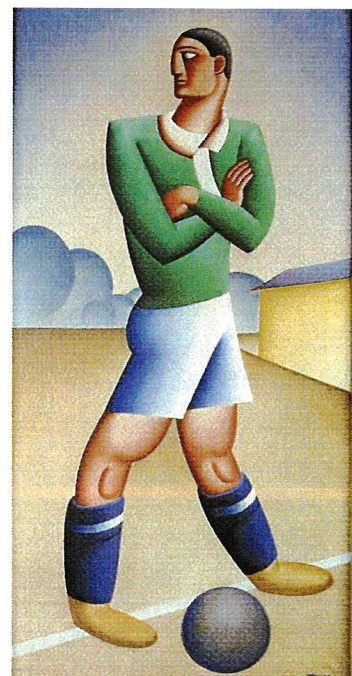
Tóth Gábor Sándor: A. Tóth Sándor bábművész, festőművész, grafikus és tanár a Montparnasse-ról. Budapest, 2000.

1. Önarckép

Önarckép. Pápa, 1948. Tus, papír,
25×14 cm, mgt.

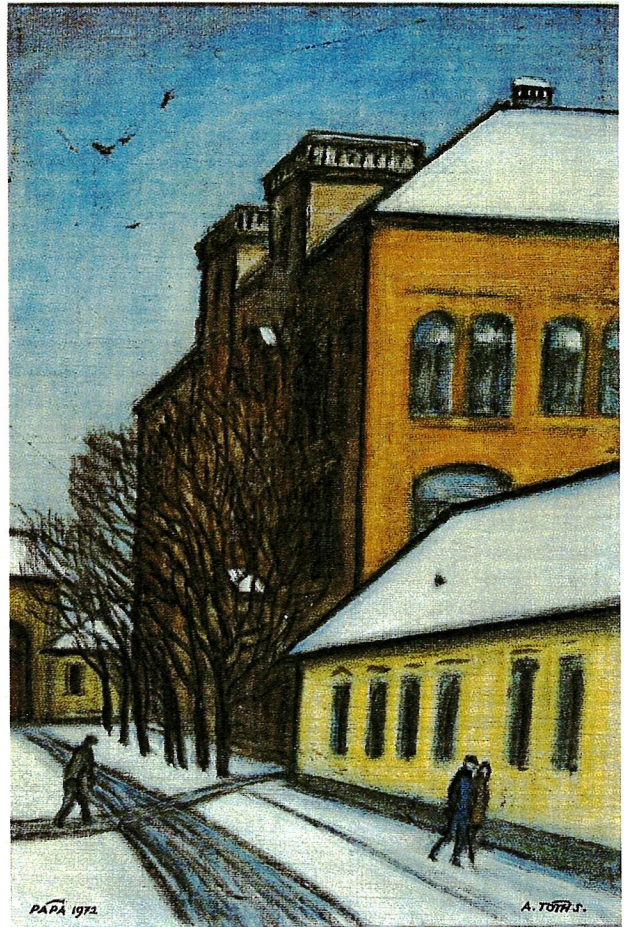
2. Labdarúgó

Labdarúgó. Berlin, 1930. Olaj, vászon, 120×50 cm, mgt.

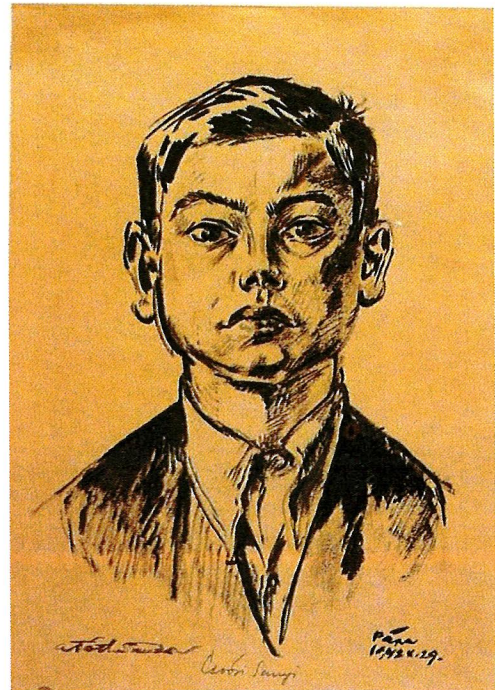
3. „Öreg iskola”

Öreg iskola (Református Kollégium). Pápa, 1972.
Olaj, vászon, 70×45 cm, mgt.

4. Író-portrék sorozat

Csoóri Sanyi, a 12 éves diák Pápán, a
tehetségvizsga után. 1942. Tűs, papír,
50×35 cm, mgt.

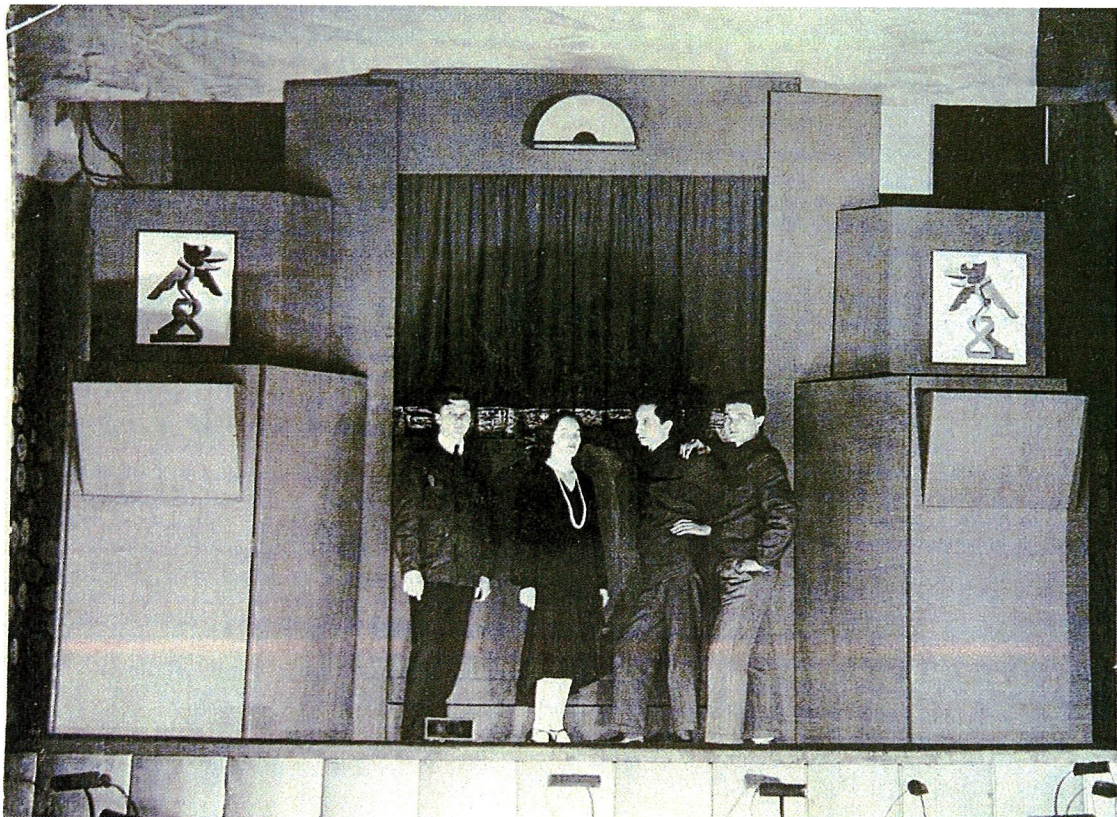

5. „BUÉK-Tóthék”

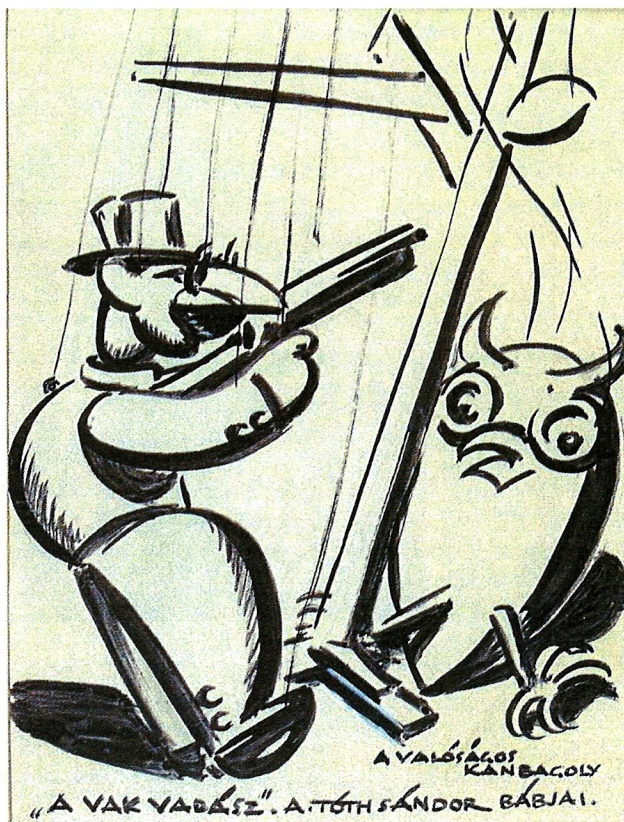
Lámpagyújtó. 1932. Kézi színezésű linólap.
15×10,5 cm. mgt.

6. Bábművészeti tevékenység

Az Arc-en-Ciel bábszínház színpada előtt, premier után. Párizs, 1929.
(balról jobbra): A. Tóth Sándor, Blattnerné Sulyok Helén, Blattner Géza, Fried Tivadar,
kétoldalt Fried Tivadar hollói grafikán, 17×22 cm, fotó: André Kertész, OSZMI

7. Báb vázlatrajz

A vak vadász a vörös bagollyal. Budapest, 1974. Tus, papír, OSZMI

8. Életkép a Pápai Képzőművész Körből

Czirák Lajos festőművész. Pápa, 1959.
Szén, papír, 24,3×16,5 cm, mgt.

AJÁNLÓ SOROK

**A. Tóth Sándor festő-és bábművész, tanár, cserkészparancsnok
szellemi és művészeti örökségének**

Pápa Város Értéktárába történő felvételéhez

A Jókai Mór Művelődési és Szabadidő Központ (ma már ismét a régi, rövidebb elnevezés a hivatalos) szakmai munkatársaként, majd vezetőjeként gyakran bepillantást nyerhettem a legendás festő- és bábművész, tanár, A. Tóth Sándor életútjába – főként művészetén, pedagógiai munkásságán keresztül.

Kiállítás megnyitókön, kötetlen beszélgetések, megemlékezések alkalmával, vagy a róla íródott könyveket lapozgatva újra és újra megtapasztalhattam szellemiségének ma is jelenvaló sugárzó erejét, elmerülhettem a művészetéből áradó erős és magával ragadó élményben. Azt gondolom, hogy szellemiségének ma is élő hatásai mind-mind fokmérői városunk kultúrájának.

Nem lehet véletlen, hogy szinte példátlan módon nagy számban nevelt ki a magyar piktúra, képzőművészet számára megkérdőjelezhetetlen, abszolút értékű életműveket felvonultató személyiségeket (Somogyi József, Virág Mihály, Mórítz Sándor, Hencze Tamás, Istenes Iscserekov András, hogy csak a legnagyobbakat említsem, de ide sorolhatjuk irodalmunk kiválóságait: Nagy Lászlót és Csoóri Sándort vagy éppen Szíj Béla művészettörténészt, Lőrincze Lajos nyelvészt és még sokan másokat, a Pápán maradt, itt alkotott művészeket, tanárokat már fel sem sorolva...).

Sajnos életében nem ismerhettem személyesen, mégis egy olyan alkotó ember képe rajzolódik ki előttem, aki a kultúra minden területén meglehetősen magabiztossággal mozgott, széleskörű műveltsége, derűs személyisége révén tudását élmény-szerűen tudta átadni mindenkori környezetének, tanítványainak, hallgatóságának. Azt is mondhatnám – hivatásomra, a közösségi művelődésre utalva – hogy lételeme volt a közösség, az abban való aktivitás, cselekvés, azaz jeles művelődésszervezői attitűdöket vonultatott fel. Juhász Gyula a jó tanár ideálján töprengve jutott a következő megállapításra: „...a műveltség erős felélesztője, emelője, alkotó munkása és művésze legyen a kultúra minden vonalán tudományos, irodalmi és művészeti téren”. Kézenfekvőnek tűnhet az a megállapítás, miszerint nagy költőnk ezeket a sorokat akár A. Tóth Sándorról is mintázhatta volna...

Régi hiányt pótol A. Tóth Sándor munkásságának elismerése, Pápa Város Értéktárába történő felvétele. Kocsis Gyula értéktári javaslatával a legmesszebbmenőkig egyetérték és támogatásra javaslom.

Pápa, 2023. augusztus 18.

Szabadkai Verita

közművelődési szakember

Adatkezelési hozzájáruló nyilatkozat

Alulírott jelen nyilatkozat aláírásával hozzájárulok a személyes adataimnak a Pápai Polgármesteri Hivatal (8500 Pápa, Fő u. 5., a továbbiakban: Adatkezelő) által történő kezeléséhez¹ a Pápai Települési Értéktár Bizottsághoz benyújtásra kerülő javaslat rögzítése, elbírálása, a javaslatokkal és a nemzeti értékekkel kapcsolatos nyilvántartás vezetése, az Adatkezelőt jogszabály alapján terhelő közzétételi, tájékoztatási és ellenőrzési kötelezettség teljesítése, valamint a velem, illetve az általam képviselt szervezettel való kapcsolattartás céljából.

Hozzájárulok továbbá, hogy az Adatkezelő az általa kezelt személyes adataimat adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése céljából továbbítsa, és azokat a jogszabály alapján arra felhatalmazott szervezetek megismerjék.

Kelt: Pápa, 2023. 08. 21.

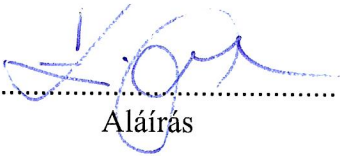

.....
Aláírás

¹ A magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII.1) Korm.rendelet 9. § (3) bekezdése alapján a 8. § (4) pont a) alpontja figyelembe vételével

Hozzájáruló nyilatkozat a benyújtott dokumentáció szabad felhasználásról

Alulírott.....Kocsis Gyula..... kijelentem, hogy jelen nyilatkozat aláírásával hozzájárulok a Pápai Települési Értéktár Bizottsághoz benyújtásra kerülő, a Pápai Települési Értéktárba felvételre javasolt nemzeti értékkel kapcsolatban a benyújtott teljes dokumentáció¹ (ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználását is) korlátlan és szabad felhasználásához.

Kelt: Pápa, 2023.08.31.

.....
Aláírás

¹ A magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII.1) Korm.rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 9. § (3) bekezdése alapján, a 8. § (4) pont h) alpontja figyelembe vételével

Nem saját készítésű dokumentumok javaslatba történő szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának a szabad felhasználásról szóló hozzájáruló nyilatkozata szükséges!